

Themabijeenkomst 4: Herkennen van schadelijke vijanden en nuttige insecten: biodiversiteit boven de grond

21 juni 2010

De laatste themabijeenkomst van het bedrijfsnetwerk 2009-2010 ging over het herkennen van insecten. Van deze themabijeenkomst is een brede bijeenkomst gemaakt die dus toegankelijk was voor biologische en gangbare kwekers. Ook is deze bijeenkomst opgevoerd voor een spuitlicentiebijeenkomst. Effect daarvan is dat er meer kwekers op deze bijeenkomst afkomen. We willen uiteindelijk met deze combinatiebijeenkomst bereiken dat de deelnemers bewuster omgaan met de inzet van middelen en kunstmest, dat zij zien dat er ook bomen geteeld kunnen worden zonder middelen en om hen uiteindelijk te stimuleren met biologische boomkwekerij of elementen daaruit aan de slag te gaan.

De bijeenkomst vond plaats bij Boomkwekerij Johan ten Elsen in Neede. Een kweker die momenteel hard werkt om het Milieukeurcertificaat te gaan halen maar zelf geen middelen spuit en geen kunstmest toepast. Er waren 44 kwekers aanwezig.

Inleiding bijeenkomst

Esther Hessel, projectleider van het bedrijfsnetwerk, licht aan de ca. 40 aanwezigen (zie deelnemerslijst) toe wat het bedrijfsnetwerk inhoudt en wat het doel en programma van de middag is.

Gerjan Brouwer, DLV Fruitteelt: natuurlijke vijanden, weet wat ze eten en weet hoe ze te bevorderen

Gerjan start met de berkenbladluis. Zij geeft aan dat het belangrijk is te bepalen wat de schadedrempel is, voordat je gaat spuiten. De natuurlijke vijanden van de bladluis zijn het lieveheersbeestje en roofwantsen. Gerjan gaat in op het zaaien van bloemenmengsels die de aanwezigheid van deze insecten stimuleert: boekweit, koriander, voederwikke,...

In de fruitteelt is vaak veel last van fruitspintmijt. In sommige gevallen wordt drie keer gespoten per seizoen en ziet het nog grijs van de spintmijt. Tegenwoordig hangen de fruitkwekers takken met roofoormijt in de bomen. Een van de aanwezige boomkwekers geeft aan dit ook te doen in zijn Carpinus. In het algemeen is het in de boomkwekerij echter lastiger om natuurlijke vijanden in te zetten, omdat de bomen op een gegeven moment de kwekerij verlaten. Ook de sterke snoei en weinig schuilplaatsen in een jong gewas beïnvloeden de aanwezigheid van nuttige vijanden.

Gerjan geeft aan dat het belangrijk is je plaag te kennen.

Om de peregbladvlo te bestrijden is de aanwezigheid van de oorworm. Deze houdt de aantasting laag. Ook de roofwants speelt een rol in meidoorn, els, en wilg vindt hij zijn schuilplaats. Ook de

aanwezigheid van schermbloemigen is belangrijk. Gerjan waarschuwt voor breedwerkende middelen. Door deze middelen verdwijnen ook de oorwormen. Op de neveneffectenkaarten van Koppert en BioBest kun je zien welke middelen op welke nuttige insecten effect hebben.

De oorworm is een breed inzetbaar insect. Het overwintert in de grond en maakt eiholletjes. Er is geen negatieve invloed van schoffelen. Te vochtige omstandigheden kunnen ze echter niet tegen. Het uitzetten van de oorworm gebeurt door het ophangen van zakjes stro in de singel. In de windsingels blijven oorwormen aanwezig. Windsingels van coniferen zijn geen schuilplaats voor de oorworm.

Gerjan geeft aan dat in sommige gevallen de natuurlijke vijanden meer schadelijke insecten overlaten dan de bedoeling is. Je moet je altijd afvragen wat is schadelijk en wanneer is het nog acceptabel en wanneer niet?

Afhankelijk van de nuttige insect kun je kiezen voor specifieke bloemenmengsels. Zo eet het lieveheerstbeestje graag nectar van peen en bv grote brandnetel. De larven van het Lieveheersbeestjes eten luizen. Luizen worden ook gegeten door de larve van de gaasvlieg (500 luizen / twee weken) en de zweefvlieg (700 luizen per dag in 2 weken).

Gerjan eindigt met een kwis over de insecten die deze middag de revue gepasseerd zijn.

Rondgang over de kwekerij

Na de inleidingen gaan de deelnemers naar buiten met Hans Smeets van DLV Plant en Sylvia Hellingman van BioControle. Op zoek naar de diverse insecten in de boomkwekerij van Johan ten Elsen.

Sylvia Hellingman, Biocontrole.

Sylvia gaat in op de meest belangrijke schadelijke insecten en hun natuurlijke vijanden. Sylvia geeft aan dat insecten een meester zijn in het ontwikkelen van resistentie.

Ze gaat in haar verhaal in op

1. de taxuskever. Zit in de schors van de bomen. Maar als larve vreten zij aan de wortelhals. Ze klonen zichzelf en van de 600 eitjes die zij leggen komen er wel 500 open. Insectparasitaire aaltjes kunnen een oplossing zijn tegen de taxuskever en zijn larven. Deze nematoden zijn al actief vanaf 5°C. Als het kouder is, is het aaltje in winterslaap, maar gaat niet dood.
2. Bladspruitkever: in fruit en aardbeien;
3. Rozekever. Deze kever heeft een variatie aan kleuren. Is makkelijk te bestrijden. Op het moment dat je de kever ziet, ligt 50% van de eitjes al in de grond. Tussen 10-14 uur zie je ze massaal verschijnen in aardbeien, appels en besgewassen. De engerling eet zeer veel in 1 jaar. De aanwezigheid van de engerlingen stimuleert ook weer de aanwezigheid van egels, muizen en vogels. Voor de aanwezigheid van engerlingen is het belangrijk om deze goed te determineren. Niet alle aaltjes werken namelijk op alle engerlingen. Zo wordt bijvoorbeeld een mix van nematoden ingezet voor de meikever. De aaltjes komen massaal op de engerlingen af en veroorzaken daar een infectie.

4. Miljoenpoten. Veroorzaken aan de wortels van onder meer de Fagus grote schade. Vroeger zat de miljoenpoot alleen in aardappelen en bieten, maar hij heeft zich aangepast aan zijn nieuwe leefomgeving.
5. Bladluizen. Een te grote kolonie veroorzaakt de aanwezigheid van gevleugelde exemplaren. In het najaar vliegen ze uit. Het zevenstippelig lieveheersbeestje eet alleen bladluizen en vecht tegen de mier. Dit lieveheersbeestje is moeilijk te kweken.
6. Gaasvliegen: hebben een breed menu. Eten zo bv 20 eikenprocessierupsen per nacht. Daarnaast voeden zij zich met nectar en stuifmeel.
7. Spint: wordt bestreden door roofmijt. De roofmijt kan maanden zonder voedsel. De Californica bestrijdt zo de spint in Carpinus.

Andere insecten die volgens Sylvia gekoesterd moeten worden zijn:

- Weekschildkevers: nuttig tegen vlinders en rupsen;
- Catharis Livida: breed voedselpakket
- Vuurkever (vaak ten onrechte verward met de boktor)
- Loopkevers: eten engerlingen van de meikevers
- Graafwesp